

Štampa vsak teden in
pošta poštino vred ali
v Mariboru s pošilja-
njem na dom za celo le-
to 22 D, pol leta 16 D,
četrt leta 8 D. Izven Ju-
goslavije 56 D. Naroč-
nika se pošlje na uprav-
ništvo »Slov. Gospodar-
ja« v Mariboru, Koroš-
ka cesta 5. List se do-
gleda do odpovedi.
Mesečina se plačuje v
naprej. — Telefon inter-
urban 84. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Maribu-
ru, Koroška cesta št. 5.
Rekopisi se ne vračajo.
Upravičeno sprejema
naročnine, inserate in
reklamacije

Cene inseratov po do-
govoru. Za večkratne
oglasne primeren popust.
Nezaprite reklamacije na
poštne proste.

Cekovni račun poštnega
urada Ljubljana 10.000.
Telefon interurb. št. 113.

50. številka.

MARIBOR, dne 26. novembra 1925.

59. letnik.

Povodeni v Sloveniji in državna pomoč.

(Govor poslanca dr. Jos. Hohnjeca v narodni skupščini
17. novembra 1925.)

Sredi preteklega tedna so vsled več dni trajajočega
deževja po nekaterih krajih naše države nastopile ve-
like povodnji. Uprav katastrofalen obseg so te povodnji
zavzele v Sloveniji, zlasti na Štajerskem in v Prekmur-
ju. Pa tudi v mnogih delih Kranjske so poplave na-
pravile jako veliko škodo. Vsled silnega naraščanja
Mure, Drave, Save in raznih njihovih pritokov so bili
preplavljeni ne samo mnogi kraji, vasi, trgi, mesta, da
celo cele pokrajine. Potoki, ki so navadno tako neznat-
ni, da se jih komaj opazja, so narasli v deroče reke. S
Maribor in bregov so pridrveli hudourniki ter so prepla-
vili kraje v dolini.

Nedostatki v gradbi železniških prog.

Da se je voda po nekaterih krajih tako brzo in ši-
roko razlila je iskati razlogov tudi v neprimerni gradbi
železničnih prog, zlasti v premajhnih mostovih na že-
lezniških progah in v preozkih in preredkih propustih
v železniških nasipih. Že večkrat so se ti nedostatk
grajali ter se je železniško upravo opozarjal na nesre-
če, ki se ob večji vodi lahko zgodijo v teh krajih. Želez-
niška uprava je sicer te pritožbe mirno poslušala, ni pa
ničesar storila, da bi grajane nedostatke popravila. Mo-
sala je priti velika povodenj, kakor je sedanja, da že-
lezniško upravo podučijo o tem, česar prej ni hotela ver-
jeti. Zahtevamo, da železniška uprava te nedostatke,
ki se morajo smatrati za sopovzročitelje sedanje nesre-
če, takoj odpravi.

Neregulirane reke v Sloveniji.

Da so poplave zavzele take dimenzije, je vzrok v
nereguliranih rekah v Sloveniji, in te so Sava, Drava,
Mura in vsi njihovi pritoki. Načrti za regulacijo teh
rek so že davno izdelani, pa žalibog še do sedaj niso iz-
vršeni. Slovenci smo od prejšnje države nepretrgoma za-
htevali, da se reke in potoki, ki povzročajo največ ško-
de, regulirajo. Toda te naše zahteve so ostale neizpol-
njene. Z obžalovanjem in ostro obsodbo moramo kon-
statirati, da se tudi v sedanji državi naše zahteve po re-
gulaciji rek konstantno odklanjajo. Zato pa je tudi ško-
da, ki iz tega nastaja, velika, od leta do leta večja. Re-
gulacija rek v Sloveniji je iz gospodarski, prometnih in
kulturnih ozirov ena izmed najvažnejših in najpotreb-
nejših nalog državne uprave.

LISTEK.

Džungla.

Roman iz afriških pragozdov.

(Angloški pisatelj E. R. Burroughs. — Prevedel Paulus.

O, Arnot je tudi vedel, da je dvakrat dve štiril Djal
je vse te pojave vkup in si napravil lastno sodbo o obeh
mladih človekih. In sodba je bila ta, da se je nekaj med
njima spletlo —

Vsaj toliko je vedel čisto natančno, da Trzanovo
srečo ni več svobodno.

Ko se je torej Trzan branil »šole« in silil v Ameriko,
mu je gladko dejal:

»Priatelj Trzan! Vem da te je gospodična Ine po-
vabila v Ameriko na svoj dom. Razumem tvojo ne-
potrpežljivost.

Ampak — kaj pa naj počne ta visoko izobražena
mlada dama s človekom, ki ne zna ne brati ne pisati ne
računati, ki ne razume niti najnavadnejših reči, o ka-
terih se že mali otroci v šoli učijo —?!

Besede so zalegle. Trzan se je z vso vneto lotil
učenja.

Arnot mu je poskrbel dobre učitelje, na dom so ga
hodili učiti in naglo je napredoval. Pridno je tudi sam
bral knjige, na večer pa sta šla z Arnotom v mesto, v
kino, v gledališče, v koncerte.

Vsak drug bi bil omagal pri tolikem delu, pa Trzan
je bil svež, zdrav, nepokvarjen živcev in povrh na-
darjen in vedno željen. Misel na Ino končno tudi ni bila
najslabša gonilna sila.

Škoda je velikanska.

Ker so dimenzije poplav v Sloveniji nenavadne
velike, tako je tudi povzročena škoda naravnost veli-
kanska. Sedanje poplave spadajo med največje, ki jih
je Slovenija doživela v zadnjih desetletjih. Poljski pri-
delki, ki še niso spravljani, so uničeni. Zimske setve
preplavljene in zasute, veliki kompleksi vinogradov de-
vastirani. Škoda, povzročena na cestah, mostovih, brvoh
jezovih in na železniških tirih, je ogromna. Veliko so
trpele hiše, ki so jih zalili valovi. Veliko jih je zelo po-
škodovanih, nekatere celo popolnoma uničene. S hiša-
mi je tudi poškodovano to, kar je v hišah, obleka, po-
hišstvo, shranjena živila. Veliko živine je utonilo, veliko
blaga se pokvarilo. Na milijone narodnega in ljudskega
premoženja je ugonobljenega. Ljudje so poleg svoje
imovine izgubili zdravje, nekateri celo življenje.

Prizadeti okraji.

Kakor poroča politična uprava Slovenije, so od po-
vodnji prizadeti mnogi okraji Kranjske in vsi okraji
Štajerske, zlasti Ptuj, Ljutomer, Gornja Radgona, Ko-
ujske, Celje, Maribor, Ormož, Smarje, Prevalje, Brežice.
Ljutomerski in gornjeradgonski okraj sta bila v velikem
delu pod vodo, ščavniška dolina podobna je jezeru, isto-
tako kraji ob Dravinji in v raznih delih ptujskega
okraja. Nad vse hudo prizadeta je Murska Sobota in
mnogi kraji v Prekmurju. Prekmurska pokrajina je
bila podobna obširnemu jezeru, iz katerega so štrlele
kvišku hiše, odnosno samo strehe hiš. Vsled poškodb,
ki jih je povzročila voda, je ostalo brez stanovanja pre-
ko 100 rodbin. V Sloveniji povzročena škoda se že sedaj
ceni na več sto milijonov dinarjev. Zato smo predložili
nujni zakonski predlog o prvi nujni državni pomoči v
iznosu 25 milijonov dinarjev. Škoda je ogromna, potre-
ba velikanska, brez velike državne pomoči ostanejo na-
sledki te nesreče nepopravljeni.

Država mora pomagati.

Prosimo, da narodna skupščina sprejme ta pred-
log, ter da začne takoj s potrebnimi svotami
v dvanaestinah, ki jih je treba pričakovati, in v bodočem
državnem proračunu skrbijo za popravilo velikanske ško-
de, ki jo je povzročila katastrofalna povodenj.

? Ali sem že obnovil naročnino ?

Trzan je torej imel vse, česar si je svojčas tako
vroče želel. Užival je svet in njegovo kulturo v polnih
požirkih.

Vkljub temu pa ni bil prav srečen.

Predvsem je bil utrujen, duševno in telesno. Presi-
lil se je s »kulturo«, prenasičen je je bil, h koncu mu
že ni nič več ni bilo. Včasih se mu je celo vsiljevala mi-
sel, ali je pač treba njemu, brezpomembnemu človeku,
ki nikdar ne bo v človeški družbi na taki stopnji, da bi
mu vse to znanje koristilo —

Pa tudi nezadovoljen je bil.

Razočaranje se je oglašalo, spoznanje je prihajalo.
Svet ni bil ves tak, kakor si ga je predstavljal tistikrat
ko je o njem sanjal pri knjigah v svoji samotni koči.
Beli ljudje niso bili tako dobri in pošteni, kakor si jih
je mislil — Srečal je že take, ki so bili slabši ko Kršak
ali Sabora ali Šita — Da, če bi bili vsi kakor sta bila
Arnot ali pa oče Konstantin —!

Take misli so mu vzbujale v duši nemir, ki ga
nikdar ni poznal v džungli.

Vleklo ga je nazaj v preprosto, svobodno življenje,
v njegov pragozd —

In če bi že ne šel nazaj k svojim živalim, — vsaj k
očetu Konstantinu bi se vrnil. Edino pri njem je bil
srečen, odkar živi med belimi ljudmi. In saj tudi oče
Konstantin živi v džungli —

Toda Ine —!

Trzan se je zamislil.

»Čez teden dni pojdem v Ameriko —!« je dejal
sam pri sebi. »In potem —?«

Spet je umolknil, djal glavo v dlan in premišljeval.

»Bomo videli —!« si je končno sam odgovoril.

Vstal je in hotel oditi.

Pa znen glas ga je ustavil.

»Pozdravljen, prijatelj!«

Matija Munda:

Ob proslavi Slomšek- Krekovih obletnic.

Ravno ta teden praznuje naš narod drug za drugim
(dne 26. in dne 27. novembra) obletnici dveh naših naj-
večjih mož, kar jih je rodila slovenska mati, namreč 125-
letnico Slomškovega in 60letnico Krekovega rojstva. Ste
to moža, Slomšek in Krek, ki jima slovenski narod ne bo
postavjal spomenikov z namenom, da se ne pozabi njuna
ime in njune zasluge, ki sta si jih za časa življenja pridobi-
la za narod, temveč samo iz hvalečnosti za vse ono, kar
sta sama dala svojemu narodu. Njun najlepši spomenik je
to, da so njuna imena napisana z zlatimi črkami v knjigi
narodovega življenja. Saj o obeh veljajo besede, ki so vide-
sane v spominsko ploščo na Krekovi rojstni hiši:

Spomin na Te nikdar ne bo se izgubil,
Se pozni rod k hvalečnosti bo vabil.
Pri nas držimo, kar je kdo objubil;
Naš dom nikoli Te ne bo pozabil.

Ako malo natančneje pogledamo delovanje prvega in
delovanje drugega, v dmo, da ju druzi neka skupna točka,
namreč ljubezen pri delu za naš slovenski narod. Zato je
prav umestno, da njune rojstne obletnice praznuje ves naš
narod, naša kmetska in delavska društva. Kakor sem že
raja omenil, ne bo slovenski narod tema možema postavjal
spomenikov, da na njih ovekoveči njuna imena in njune
zasluge, tako, drago slovensko ljudstvo, tudi mi ne pra-
nujemo letos njunih rojstnih obletnic z namenom, da se
teh praznovah samo pogledamo mogoče potek njunega
življenja, ali njune zasluge, oziroma, da se jih samo spo-
minjamo, temveč praznujmo te obletnice pred vsem s na-
menom, poživeti v vseh članih tega ali onega društva, da
v vsem narodu Slomškovega in Krekovega duha, ki nam
ga danes tako zelo primanjkuje. — To bodi cilj vseh na-
ših praznov! Naša mladina s programom obnove katoli-
škega slovenstva najde lahko v narodni preteklosti, pred
vsemv Slomšku in Kreku, krasne vzore za svetost, ljubezen,
poštenost in plemenitost. »Treba je vse to le zajeti in
v lepši obliki obnoviti v našem času« (dr. Jeraj: Ob skriv-
nih virih).

Slomšek.

Vse Slomškovo delo, pa nejsibo na tem ali onem pe-
tju, nosi skoraj izključno vzgojni značaj. Zamislimo se sa-
mo malo v njegove čase! Le večja mesta so imela svoje
ljudske šole, podeželsko prebivalstvo ni poznalo niti naj-
priprostejše ljudske izobrazbe. Val germanizacije je skušal
zatreti v našem neukem narodu vsako narodno zavest, vsa

Arnot je stopil na verando.

»Le kar sedi spet!« mu je klical. »Govoriti morava!
— Natakari, whiskyja in sode!«

Trzanu se je obraz razjasnil. Vesel je pozdravil pri-
jatelja.

»Novice imam za tebe,« je živahno nadaljeval
Arnot, »prijetne, neprijetne, nujne in važne.«

»Res? Torej pa le kar odprti torbo in začni!«

»Tako! To ti moram še prej povedati, da sem že
pred tedni potihoma pisal v Baltimore v tvojih zadevah.
In te dni sva se sešla z znancom, ki je pripotoval na-
ravnost iz domovine Inine.

Zvedel sem marsikaj zanimivega. Poslušaj!

Prva novost! — Gospodična ne živi več v Baltimori,
preselila se je na materino farmo v Wisconsinu. Moj
poročevalec ni vedel natančno kraja, kje živijo sedaj
Porterji, pa to se bo zvedelo v Baltimori.

Slaba jim boja prede vsem skupaj. Ze prej nise
živeli v sijajnih razmerah, s svojim potovanjem v Afri-
ko pa se je stari čudak profesor Porter do vratu zakopal
v dolgove.

Vse bi bilo dobro, da so prinesli domov zaklad, ki
ga je šel iskat Porter in ga res tudi našel. Pa oropali so
ga, kakor si sam videl. Sedaj pa ni denarja, dolgove de-
lajo in upnik, neki bankir Canler iz New Yorka, velik
bogataš, jih hudo pritiska. — Kaj praviš na to?

»Zaklad potrebujejo, ki sva ga dvignila!«

»Seveda! Pa še kmalu! Toda o tem h koncu!

Druga novost —! Cecil Clayton — se še spominjaš
tistega bledoličnega, bolehavega fantiča, ki se je veno-
mer mugal krog Ine? — Da? Dobro! — torej ta fant se
zdaj da klicati za lorda Greystoke, prevzel je posestvo
in naslov svojega očeta, češ John Clayton je še davno
umrl in potomcev ni nobenih.

Onopal te je tvoje dedščine —! Kaj pa se to praviš!

Ko ljubezen do materinega slovenskega jezika. Na tleh te-
kali so slovenstva stebri stari. Slomšek je takoj spoznal,
da je le eno potrebno, namreč dati ljudstvu najprej prepe-
šne splošne izobrazbe, obenem z izobrazbo pa vzgojiti
v srcih naroda narodno zavest, ljubezen do materinega slo-
venskega jezika in do katoliške cerkve, sploh vzgojiti pro-
svetno, narodno in versko zaveden slovenski rod. Ta
svoj namen je dosegel pred vsem v svoji nedeljski šoli, to
je namen njegovih pesmi, da bi poučeval in da bi z le-
pimi, prostimi, veseljimi polnimi pesmimi izpodrinil v naro-
du druge neprimerne pesmi, ta vzgojni cilj je zasledoval
pri vseh svojih knjigah in spisih, naj bo potem življenjepi-
šolska knjiga ali molitvenik. Lotil se je vsakega dela, sa-
mo da je imel narod od njega korist. Da svoje širokopotez-
no prosvetno delo med narodom tem bolj uveljavi, je hotel
celo ustanoviti »društvo za izdajanje dobrih slovenskih bu-
kev.« To je prva zamisel naše poznejše Mohorjeve družbe.
Ko mu vlada take družbe ni dovolila ustanoviti, je pa kot
nadomestilo začel leta 1846 izdajati v Mariboru »Drobtinice«,
ki so ali v obliki pridige, življenjepisa, pesmi, pripoved-
ke, ali gospodarskega nauka, zanašale med ljudstvo izob-
razbo in pospeševale versko in narodno zavest. V svojih spi-
sih, v svojih ognjevitih govorih, iz katerih je odsevala po-
šrtvovalna ljubezen do slovenske domovine in do slovens-
kega jezika, je navduševal verno ljudstvo k narodnemu
probujuju. Leta 1838 je v Blatnem gradu, na skrajni se-
verni meji Koroške, ki se je že takrat potapljala v nemških
valovih, navdušeno zaklical zbranemu kmeškemu ljudst-
vu: »Ne bodi Vas torej sram, da ste Slovenci: to naj bo
Vaša čast. Ljubite svoj rod, spoštujte svoj jezik!«

Njegovo geslo je bilo: »Materina vera bodi Vam luč,
materin jezik bodi Vam ključ do zveličanske narodne omi-
ke!« Slomšek je izšel iz naroda, da dela za narod. Bil je
pravi ljudski vzgojitelj, ki je poznal vse tajne skrivnosti,
vse utripe slovenskega srca. Se na nekaj ne smemo po-
biti! Prepričan sem namreč, da bi mi Slovenci letos dne
10. oktobra, ob petletnici koroškega plebiscita, ne žalovali
samo nad Gosposvetskim poljem, temveč prav gotovo tudi
nad izgubo celega levega dravskega brega, celih Sloven-
skih gor in seveda tudi Maribora, ako bi naš škof Slom-
šek ne prestavil škofovskega sedeža leta 1859 iz St. An-
draža v Labodski dolini na Koroškem v naš Maribor in ta-
ko rešil nas vzhodnoštajerske Slovence priimka neodreše-
nih bretov.

Dr. Janez Ev. Krek.

Naš drugi velemož, katerega 60letnico rojstva obha-
ljamo te dni, je pa naš dr. Janez Ev. Krek. Živel je dobrih
40 let po Slomšku, popolnoma v drugih razmerah in zato
se tudi njegovo delo v enem oziru razlikuje od dela škofa
Slomška. Krekovo delo je mnogo bolj vsestransko. Krek
je ustanovitelj naših prosvetnih organizacij, organizator
našega delavstva, ustanovitelj našega združništva, socio-
log in politik. V času njegovega življenja se je začel iz
Nemčije na vse strani širiti brezverski in pogubni Mar-
kov socializem in takrat je Krek uvidel, da je edina pomoč,
da se mase našega naroda ne oprimejo teh Markovih idej
in tem, da se naše ljudstvo organizira v močnih organiza-
cijah, da se to ljudstvo prepoji z idejami drugega, krščan-
skega socializma, da se naš narod gospodarsko osamo-
svoji, da postane narodno zaveden. Radi tega je ustano-
vil izobraževalna društva, delavska društva, strokovne or-
ganizacije, ustanovil naše matice: Slovensko krščansko-
socialno zvezo, Zadržno zvezo, Strokovno zvezo in Gos-
podarsko zvezo. Ko boste letos, bratje Orli, obravnavali na
Vaših sestankih Ušeničnikova »socialna vprašanja«, zave-

»Nič!« je dejal Trzan hladno in malomarno. »Kako
maj dokazem, da je bil John Clayton moj oče —? Saj še
sam tega ne verjamem!«

»Kaj pa! Seveda! — Sicer pa bom že jaz poskrbel
za dokaz!«

Pa vidim na te moje novice nič ne premaknejo —.
Poskusimo torej z močnejšimi topovili!

Gospodična Ine ima snubce in sicer za enkrat samo
dva. Eden je tisti bankir Canler, ki postaja, da mimo-
grede omenim, zelo nasilen, ker je upnik. Drugi snubec
pa je tvoj prijazen znanec in sorodnik, gospod Cecil
Clayton laži-lord Greystoke —.

Ine pa baje ne mara ne za enega ne za drugega, —
ker ljubi tretjega, tako baje pravijo vsi. In tako mislim
tudi jaz, tvoj prijatelj, ki ti želim vse dobro!«

Arnot je napeto umolknil in čakal, kedaj bo Trzan
skočil po koncu ali vsaj vznemirjenje pokazal.

Pa Trzan je mirno obsedel in gledal za dimom, ki
se je dvigal iz njegove tleče cigarete.

»Neverjeten človek!« se je jezil Arnot. — »Trzan, ti
čivji človek, pri nas v kulturnem svetu se mladi ljudje
pri takih vesteh razburijo, veš, planejo po koncu, ali pa
vsaj kažejo nenavadno zanimanje, posebno če se njih
tiče —!«

Ali si nič ne misliš, kdo bi utegnil biti tisti srečni
tretji tekmeček?«

»Gospod Filander —?«

»Še šale zhijaš, ko gre za tvojo kožo!«

»Drugi belokožni ljudi pa ne poznam iz bližine
Inine!«

»Pa jaz poznam nekoga, ki je bil nekoč in nekje
prav blizu gospodični Ine, ki je velike reči zanjo storil
in ji pač zato tudi smel pogledati precej globlje v
oči —«

Toda čemu bi lepomišlila? Prihajaj Trzan, tvoja

dati se, da je bil Krek prvi, ki je prinesel iz Dunaja idejo
krščanskega socializma in jo začel razširjati v organiza-
cijah slovenske mladine. Kakor mati pripoveduje svojemu
otroku, da ima vsak človek na brezmejnem nebeskem
oboku svojo zvezdo, ki ga spremlja skozi življenje, tako je
naš dr. Krek znal poiskati tako zvezdo sreče na nebeskem
oboku tudi našemu narodu. Dr. Krek je znal svojemu na-
rodu dopovedati: Tudi Ti, slovenski narod, imaš zvezdo
svoje sreče na nebu. In množice naroda so elektrizirano
zatrepetale ob teh besedah in odkar je prišel in bival dr.
Krek med našim narodom, je prišlo novo življenje, nova
doba med njega. Narod je stegal svoje roke, da vjame zvez-
do sreče. Obup, malodušnost, brezbriznost, ti verni spre-
mljevalci umirajočih narodov so izginili in prišle so med
njega tri sestre: veselje, navdušenost in pogum. V naj-
hujših časih ni pustil dr. Krek tem trem sestram, da se
poslovijo od nas in zato je za časa Krekovega vse naše
javno življenje napredovalo, se razvijalo. Narod ni odmak-
nil svojega pogleda z neba, na katerem je videl zvezdo
vodnico. S temi besedami je njegov prijatelj dr. Korošec
najlepše orisal njegovo delo za naš narod, ob priliki vzi-
dave spominske plošče na Krekovo rojstno hišo. Bil je
mož, ki kakor knjige mi, ljudi je brati znal. Njegov pro-
gram, katerega je v življenju tudi praktično izvajal, je bil:

sreča je moja sreča! Čas je da se oglasiš! Prekinil boš
svoje učenje in v Ameriko pojdeš! Koj te dni!«

»Tudi jaz sem že tako sklenil!«

»Da, res —? Hm —! Torej se pa vendarle nekoliko
zanimáš za — Ameriko!«

Dobro! Jutri pogledava, kedaj odide prvi parnik.
Čas do odhoda pa porabiva za priprave. Rad, zelo rad
bi šel s teboj. Morebiti bi bilo celo dobro, da bi šel —.
Pa mi ni mogoče. Saj veš, oziroma nič ne veš, kako je,
če se človek ženi —. In še službo moram opravljati. Pa
čuvaj bom nad teboj in delal in skrbel po moči, da poj-
de vse gladko!

Glede zaklada! Pri zlatarju sem bil, ki sva mu ga
izročila. Preštel je zlate in ocenil ves zaklad na 241.000
dolarjev. Dobil tudi kupca in mož mi je dragevolje koj
izstavil nakazilo na banko v Baltimori.

Pogodila sva se tako, da ostane zaklad skupaj, do-
kler njegov lastnik ne odloči, kaj bo z njim. Pa mislim
da mu bodo v danih razmerah dolarji ljubši! No, vse-
kakor dobiš nakazilo seboj in mislim da te ne bodo ne-
prijazno sprejeli, če prideš s takim darilom —!«

»Kje pa bom denar dobil za vožnjo?«

»To je moja brigal! Če nočeš drugače, pa ti ga po-
sodim. Lordu Greystoke s ponosom in rad dam na
upanje!«

»Saj sem ti že povedal, da s tvojim domnevanjem
ne bo nič!«

»Tudi to je moja brigal! Za dokaze bom že poskrbel!
In prav zato pojdeš kar jutri z menoj. Upam dati bom
že jutri lahko častital in da bom že jutri lahko pred-
stavil stimečemu svetu lorda Greystoke.«

»Kam pojdeva?«

»Dovoli, da sem tudi jaz redkobeseden! Jutri poj-
deva k policiji. Nocoj pa v gledališče —.«

Trzan je slabo spal tisto noč.

Gospa!

Tudi jaz Vam priporočam to milo z
znamko „GAZELA“. Moje perilo se
kar blešči, golova sem pa tudi že
zdavnaj. Tudi Vi boste dosegli to z upo-
rabo „GAZELA“-mila.

GAZELA MILO

»Sejmo, sejmo semena Kristusove ljubavi z golgotškega
slemena, da se svet ozdravi!«

Podati natančno sliko dr. Krekovega dela je seveda
v teh par vrsticah nemogoče. — Toda ne samo na pro-
svetnem in organizatornem polju, temveč tudi politično je
bil dr. Krek naš voditelj, ki je skupno z dr. Korošcem pri-
pravljaj na Dunaju pot našemu osvobojenju, zedinjeni Ju-
goslaviji. Le žal, da se mu je zgodilo tako, kakor nekdanj
Mojzesu, ki je pripeljal svoje izraelsko ljudstvo tik pred ob-
ljubljeni deželo, ne da bi smel v njo stopiti tudi sam. —
Tudi dr. Krek je samo v duhu gledal našo obljubljeni de-
želo, čas našega zedinjenja, sam pa je ni dočkal. Sel je
po plačilo k Očetu, potem ko nam je dal na pot še svoj
zadnji nasvet, svojo oporoko, rekoč: »Vi vsi, ki ste seme
izkrvavelega naroda, mislite le eno, kako boste združeni
vse svoje moči, vse svoje zmožnosti, vse svojo ljubezen
in vse svoje sile posvetili naši skupni jugoslovanski drž-
vi, za njen procvit, kulturo in blagostanje.«

Tako sta torej oba naša slavljence, vsak v duhu svoje
dobe, posvetila vse svoje sile narodu. Že v začetku sem
omenil, da praznujmo njune obletnice v znamenju poži-
vite njunega duha. Ta duh pa je: splošna izobrazba, ki naj
obstoja v oblikovanju in plemenitenju naših duš, glo-

Ne da bi mu bil »lord Greystoke« delal skrbi. Pre-
malo je še poznal svet, da bi bil znal ceniti imenitne
naslove in bogate dedščine. Vrhu tega je bil prepričan,
da ni sin lorda Greystoke. Odkod pa bi naj bil prišel
tisti tretji, otroški kostenjak v Claytonovo koč —?

Ne! Dete, ki je o njem govoril dnevnik, je umrlo
od gladi, par dni morebiti potem ko sta njegova ro-
ditelja umrla iz neznanih vzrokov, najbrž vsled boleznai.
Na napad ni bilo misliti. Saj so bila vrata trdno za-
prijeta, ko je prvič prišel h koči —.

Pač pa ga je vznemirjalo, kar je čul o Ine.

Trzana je prvkrat v življenju ranila ostra puščica
ljubosumnosti —.

Da ljubi Ino, to spoznanje se mu je polagoma in
neopaženo razvilo v polno jasnost, čimbolj je postajal
kulturn človek in umeval čustva, ki se oglašajo v člo-
veškem srcu.

Ali pa tudi Ine ljubi njega —?

Dva snubca se ji ponujata, je pravil Arnot, in da
nobenega ne mara, ker menda ljubi tretjega —.

Trzana —?

Zamislil se je.

V duhu je gledal mično travnato planoto, deli v
daljnem pragozdu Afrike. Tam sta sedela drug dru-
gemu nasproti, počivala na begu iz Mbongove vasi ter
se krepčala s sadeži, ki jih je nabral po gozdu. Ni raz-
umel njenih besed, pa iz njenih oči je sijala prijaznost
— tako se je prav živo spominjal še danes —, smehljala
se mu je, mu vzela zlati navesek z vratu in si ga nadela
sebi. Pokazal ji je tudi sliko in tudi to mu je vzela, jo
gledala, pogledovala nanj in mu nekaj pravila. Pustil ji
je navesek in vzela ga je seboj.

In ko sta prišla blizu koč, ga je prišla za roko in
skoraj vlekla seboj, naj bi šel z njo k njenim ljudem —.

Znake starosti na obrazu

in pleša o glavo

boste preprečili najenostavnejše in najudobnejše s pomočjo dveh preizkušenih, zanesljivih in skozi dolga leta priljubljenih preparatov: I. Fellerjeva prava kavkaška Elsa-

boko versko prepričanje, narodna zavednost, ljubezen do materinega jezika, veselje do dela v naših organizacijah, vse skupaj prepojeno z idejami Krekovega krščanskega socializma. — O, da beseda bi meso postala!

Stjepan Radić zagovarja davčno neenakost.

V nedeljo, 22. novembra, je imel minister Stjepan Radić v Ljubljani v Narodnem domu shod, kateremu je predsedoval poslanec Pucelj, nekdanji samostojni kmetijec, sedaj Radićev pripadnik. Minister Stjepan Radić je po svoji stari navadi govoril o marsičem. Naše kmete bo sigurno najbolj zanimalo stališče, ki ga zavzema g. min. Radić v vprašanju davkov in njih izenačenja. O davkih je minister Stjepan Radić po poročilu Radiću in Pucelju prijaznega »Narodnega Dnevnika« doslovno izjavil: »Kar se tiče izenačenja davkov, je to najtežja stvar. Srbija plača malo. Ni mogoče doseči, da bi Srbi plačali vse sedanje davke. Tudi Hrvati ne morejo več plačati. Nemogoče pa je, da bi Hrvati in Slovenci plačevali tako malo davkov, ko danes Srbi, ker bi država izgubila tretjino dohodkov. Za izenačenje je potrebna sistematična in previdna politika, ki se ima izvajati pametno in polagoma.« Minister Radić je torej proti temu, da bi Srbi plačali toliko davkov kot Hrvati in Slovenci, ker Srbi tega nočejo. Radić pa je tudi proti temu, da bi Hrvati in Slovenci plačali toliko davkov kakor Srbi, ker bi s tem država izgubila tretjino dohodkov in bi v državnem proračunu ne bilo ravnotežja. Torej mora po Radićevem mnenju naprej ostati davčna neenakost, davčno izenačenje pa se naj izvede pametno in polagoma. Po mnenju ministra Stjepana Radića, gorkega prijatelja Slovencev, morajo Slovenci svoje neznosno visoke davke plačevati naprej, dokler se ne bo cela Slovenija gospodarsko popolnoma porušila, potem se še le bo polagoma izvršilo izenačenje davkov v državi. Lep prijatelj Slovencev — ta gospod minister Stjepan Radić! Lep zagovornik slovenskih kmetov — njegov pristaš Ivan Pucelj!

Ivan Vesenjaki:

Zapomnimo si, veselimo se!

Takoimenovani prosvitleni liberalizem je v Evropi s svojo vzgojo v prosveti, v gospodarstvu in v politiki pritril evropske narode do strašne svetovne vojske. Ta je uničila milijone življenj, pohabila za vedno milijone zdravih teles, uničila nepreračunljivo množino blaga in s tem blago stanje vseh evropskih delovnih slojev, zaslužila narode ameriškim kapitalistom, a kar je najhujše: pokvarila tudi še bolj človeku dušo.

Težka bolezen.

Strašna je ta naša dedščina, strašna je tema posebej duševne bolezni. Zadovoljiti telo, pozabiti na duha, dušo, je postalo med vojno geslo in tako so se eni udali strastnemu uživanju, drugi so brezsrčno grabili in goljufali, da bi se obogatili in brezčutno ter naravnost z zasramovanjem so gazili po solzah in po krvi onih, ki so se pošteno trudili in vestno delali. Tretji so z revolucijo in nasiljem skušali na komunističen način zadovoljiti ubogim in tlačanim, toda niti telesnim potrebam niso mogli zadovoljiti, dušo pa so ubijali v slepi strasti proti naukom Kristovim.

Spoznanje in ozdravljenje.

Znana je stvar, kako človek po hudi in težki bolezni le zelo počasi okreva. Če je že pri posameznem človeku težko, kaj šele pri celih narodih! In vendar je prišlo spoznanje in počasi prihaja ozdravljenje. »Človek ne živi od samega kruha«, to spoznanje prihaja! Izredno razveseljiv pojav v življenju evropskih narodov je, da se vedno bolj uveljavljajo načela krščanske demokracije, torej načela, kakor jih uči in uveljavlja tudi naša Slovenska ljudska stranka. Posebno kmetije in industrijni delavci, a tudi drugi sloji se vedno bolj oklepajo v najbolj izobraženih in najbolj naprednih državah in narodih teh načel.

Nov vzgled in dokaz.

Naravnost sijajen vzgled in dokaz, kako se izobražen narod vrača k načelom krščanske demokracije, so nam zadnje volitve v čehoslovaški državi. Tam so liberalne in socialistične stranke smatrale za posebno važno in nujno, vzgajati svoje pristase proticerkveno protiversko, posebej še protikatoliško.

Ko se je po svetovni vojni začel ta duh uveljavljati posebej v šoli in v vsem javnem življenju, ko so začeli

pomada za obraz in kožo, čuva mladost in lepoto ter je najmočnejšega delovanja zoper pege, sojedce, nečisto polt, rdeče in hrapave roke. Z redovito masažo se odpravijo tudi gube z obraza. II. Fellerjeva močna pomada za lase odstranjuje perhlej, preprečuje izpadanje las in predrano osivelost, krhke lase napravi mehke in voljne. Cena brez Kristusa in celo proti Kristusu, so se zastopniki zavednih katoličanov pritožili pri predsedniku Masaryku, a ta jim je rekel: »Katoličani boste imeli toliko pravic, krščanstvo bo imelo toliko veljave, koliko si bode samo izvojevalo.

Zavedni in požrtvovalni možje in mladeniči, žene in dekleta so šli odločno in navdušeno v borbo za uveljavljenje svojega naziranja in svojih načel. Uspeh ni izostal. Priporili so si mesio, kjer nihče ne more ne mimo njih, kaj šele preko njih.

Številke govore.

Pri volitvah leta 1920, ko je šla stranka naših načel pod vodstvom Srameka in Hlinke skupno na volišče, je med Čehi in Slovaki dobila 699.728 glasov in na podlagi tega 32 poslancev in 18 senatorjev. Letos dne 15. novembra je Češka ljudska stranka med Čehi pod vodstvom Srameka dobila 694.918 glasov in pod vodstvom Hlinke med Slovaki 454.017 glasov, torej v celoti 1.148.935, ali skoro za pol milijona glasov več, kakor leta 1920.

Nad deset močnih strank se je z vso silo vrglo posebej na našo bratsko stranko, toda ljudstvo je odločilo drugače: ne denar, ne shodi, ne gonja, ne govori o »izdajalskih in protidržavnih elementih«, nič ni pomagalo: zmagovala in napredovala je krščanska demokracija.

Na podlagi oddanih glasov dobi sedaj med Čehi Sramek 31 poslancev in 16 senatorjev, Hlinka pa med Slovaki 23 poslancev in 12 senatorjev, torej oba več v letu 1925 za 22 poslancev in 10 senatorjev. To je ogromen napredek na račun drugih čehoslovaških strank.

Tudi nemški in madžarski krščanski socialisti so napredovali.

Ogromnega napredka ne zaznamuje le čehoslovaška krščanska demokracija, temveč tudi pri Nemcih in Madžarih v čehoslovaški državi je ta misel silno napredovala. Nemška in madžarska krščanska stranka sta dobili l. 1920 296.100, leta 1925 pa že 448.635 glasov.

Za program krščanske demokracije je bilo torej leta 1920 oddanih okroglo 1.000.000, letos pa 1.600.000 glasov. Temu primerno se zviša seveda število izvoljenih zastopnikov.

Ta dejstva so tako očita in tako važna, da jih moramo našim pristašem obširneje priobčiti. One navdajajo naše prijatelje in brate v Čeho-Slovaški z veseljem in ponosom, a ravnotako tudi nas, ker vidimo, da naša načela pri najbolj izobraženem slovanskem narodu tako lepo napredujejo ter dajejo jamstva za boljšo bodočnost evropskih narodov in za boljše njihove medsebojne odnose.

Tudi drugod je enako.

Letos so bile volitve tudi na Nizozemskem, v Belgiji, v Švici in v Nemčiji. Povsod so prinesle v teh gospodarsko in prosvetno najbolj naprednih državah in narodih zmago in napredek krščanski demokratični misli. Prav nikjer niso nasprotniki zamogli doseči kakšnega uspeha v škodo krščanske ljudske misli in volje.

In mi?

Ko napreduje gospodarsko in duševno ozdravljenje evropskih narodov, ker se vračajo v javnem in privatnem življenju k praktičnemu krščanstvu ter hočejo urediti v tem duhu vzgojo in delo, se med ljudstvom v Jugoslaviji tudi budi in krepi ta misel.

Najmočnejše živi pri nas Slovenci, a vzbuja se tudi pri bratih Hrvatih. Ravno kar hodi naš voditelj dr. Anton Korošec po Dalmaciji, Bosni in Hercegovini. V Dalmaciji je na 18 velikih shodih in sestankih ljudstvo sklenilo, da se oklene Hrvatske pučke (ljudske) stranke in sedaj te dni v Hercegovini ravnotako. Na vrsto še pride naše Medžimurje, Slavonija in Vojvodina, kjer so tla pripravljena. Ljudstvo hoče svoje pravice; Slovenci in Hrvati se ne bodo nikdar sprijaznili z mislijo, da bi jih centralizem izkoriščal v škodo njihovo in v korist tretjega. Oni hočejo, da se uvede v duhu pravega krščanstva red in pravica vsem stanovom in vsem pokrajinam v naši skupni državi.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Komaj je postal minister, je Radić že na veliko govoril o prosveti in o šolstvu in to govorjenje je bilo seveda ravno tako zmedeno in dolgovечно, kakor poprej, ko je govoril o cestah ali pa o katerikoli zadevi. Radikalni beograjski listi so ob začetku njegovega ministrovanja sicer izražali nado, da bo začel resno delati ter da bo ob popolni odgovornosti tudi pokazal, kaj zna, prinašali so pa vendar le z drugimi vréd precej pikre opazke radi njegove prazne gostobesednosti.

Radić v Ljubljani.

V soboto zvečer je prišel Radić v Ljubljano in je dvakrat govoril povabljenim, potem pa še na shodu v Veliki Loki. Ko se je izkrcal iz vlaka, je bilo slišati mnogo klicev proti njemu. To klicanje je vsakokrat prevpilo od Pucelja najete in razpostavljene živijo-kričaje. Kako je Radić odobral davčno preobremenitev Slovenije, se poroča na drugem mestu. V splošnem je bil njegov govor nekaj takega, kar imamo mi Slovenci za navadno blebetanje. Skakal je od stvari do stvari, poslušalci se je pa skušali prikupiti s hvalisanjem svojega sporazuma z radikali in s pro-

obeh pomad je enaka. Za poizkus 2 lončka od ene vrste ali po 1 lonček od obeh vrst Elsa pomad že ob enem z zavojnino in poštnino za 38 din., ali samo proti vnaprejšnjemu poslanemu denarju, ker je po povzetju poštnina za 10 din. višja. Naročila nasloviti: lekarnarju Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 341, Hrvaška.

slavljanjem »slovenskega tipa.« V Beogradu je pripovedoval malo poprej, da so Slovenci najmanj nadarjeni, v Ljubljani se je pa Slovincem širokoustno, a prav neumno laskal. Začel je, da imajo najlepša dekleta, ki najlepše pojo, potem, da se slovenski fantje najhujše tepejo, da so Slovenci sploh zelo marljivi in prav dobro uporabni kot državni uradniki itd. Rekel je, da jih je že sedaj vse polno v Beogradu, a da jih bo lahko še več, če se naučijo državnega (srbskega) jezika, kar se bo pa gotovo zgodilo, ker imajo dober »Sitzleder.« Poleg takih neumnosti si je pa Radić privoščil tudi nesramne žalitve slovenskega naroda, ko je ravno sedaj v dobi proslave in obletnice blatil našega voditelja dr. Kreka, češ, da je bil rob (suženj) Rima in da ni kaj posebnega pomenil. Na vse pretege je pa hvalil Pašiča ter dejal, da je vse neumnost, kar se proti njemu piše.

Spor z Vatikanom.

Da odvrnejo pozornost javnosti od notranjega političnega položaja, so gotovi oblastniški krogi uprizorili zopet zunanje-politično homatijo. Tokrat so si izbrali Vatikan. Razni režimski listi so začeli najprej pisati, da papež odobrava italijansko fašistovsko nasilje, potem so pa prišli na dan z drugo lažjo, da Vatikan krati našj državi stare pravice do zavoda Sv. Jeronima v Rimu. Ta zavod je od svoje ustanovitve gostišče ali zavetišče Jugoslovanov. Naenkrat se je začelo lažljivo trditi, da je Vatikan odstavil vodstvo zavoda, da bi se kljubovalo naši državi, odnosno gojencem iz Jugoslavije in celi jugoslovanski javnosti. Res je pa le ravno nasprotno, da je Vatikan vodstvo zat oodstavil, ker so se gojenci proti njemu pritoževali.

Proračun in dvanaestine.

za mesece december, januar, februar in marec preračunavajo na sejah ministrskega sveta. Proračun bo znašal tokrat 13 milijard dinarjev, bo za 2 milijardi dinarjev večji od prejšnjega, dočim znašajo dvanaestine 4 milijarde in okroglo 86 milijonov dinarjev ter so za okroglo 780 milijonov dinarjev večje od prejšnjih. Da je to združeno z novimi, silnimi bremenmi za ljudstvo, je jasno, o varčevanju, o katerem je Radić tudi govoril v Ljubljani, pa ni ne duha in ne sluha.

ITALIJA.

Italijanska vladna fašistovska večina je tokratno parlamentarno zasedanje začela z divjaškim škandalom in nasiljem. Fašistovski poslanci so krvavo pretepli in ven pometali komunistične poslance z grožnjo, da se bode tako vsakemu zgodilo, ki se ne bo dovolj spoštljivo izražal o vojvodi Mussoliniju. Mussolini si je s svojo večino priredil še posebne zakone, ki mu dajajo v roke popolno diktaturo. Po nekem zakonu n. pr. je kaznovan z ječo od 6 do 30 mesecev, če kritizira Mussolinijevo vladno delo.

FRANCIJA.

Vlada, ki jo je sestavil Painleve, je že drugič podala ostavko, ker ni dobila dovolj glasov za svojo finančno politiko. Francoska vlada je popolnoma odvisna od močne skupine socialistov, ki sicer nimajo tolike moči, da bi sami prevzeli vladno, a so vedno jeziček na vagi ter zlasti pri finančnih vprašanjih pustijo vladno tako dolgo brez večine, dokler ne osvoji gotovih zahtev socialističnega finančnega programa. Ob prvem padcu je morala Painlevova vlada žrtvovati svojega finančnega ministra, kaj bo morala storiti sedaj, da si zopet pridobi socialistično podporo, še pa ni znano.

Prireditve.

Ptuj. V nedeljo, dne 29. t. m., popoldne ob treh, priredi orlovski odsek v Ptuj Slomškovo proslavo v prostorih Narodnega doma. Na sporedu je: petje, deklamacije, predavanje in slike: Večer slovenske družine in Mati pri žibelki. Da se spoznate s tem našim velikanom, udeležite se v čim večjem številu te proslave.

Ljutomer. Naše Prosvetno društvo vprizori v nedeljo, dne 29. t. m., v Katoliškem domu petdejansko dramo našega pesnika Antona Medveda »Črnošolec.« Igra je polna pretresljivih prizorov in nam slika borbo človeka, ki mu še le trpljenje odpre oči, da najde pot nazaj k svojemu pravemu poklicu. Začetek bo ob pol štirih popoldne. Ker bo na dan predstave velik naval na blagajno, priporočamo občinstvu, da kupi vstopnice že v predprodaji v Gospodarski zadrugi.

Središče. Tukajšnji orlovski odsek in orliški krožek priredita v prid svojega naraščaja s pomočjo Ljudskega odra dne 5. decembra t. l. ob pol sedmih zvečer Miklavžev večer z zelo pestrim sporedom. Med drugimi točkami se uprizori krasna igra »Sv. Miklavž« v treh slikah. Starši, ki hočete svoje otroke posebej obdariti, prinesite darove k bratu Stambergerju v Središče do dne 4. decembra. — Odbor.

Sv. Jurij ob Taboru. Dne 29. t. m. (adventna nedelja) priredi naš Orel v cerkveni hiši predstavo »Lovski tat.« Začetek ob treh popoldne. Vsi uljudno vabljeni! Bog živi! — Odbor.

Velenje. V nedeljo, dne 29. t. m., obhaja Prosvetna in Delavska zveza 60letnico dr. Kreka. V ta namen se vrši ob pol 11. uri dopoldne v Saleku sv. opravilo. Po sveti maši je posvetovanje o ustanovitvi okrožja Delavske zveze za Saleško, Mislinjsko in Savinjsko dolino. Popoldne po